

O FÍKOVNÍKU BEZ OVOCE

(Krnov, 24.11.2024)

I.čtení: evangelium podle Lukáše 13,6-9

II.čtení: prorocství Jóelovo 2,12-27

Poslední neděle církevního roku bývá tradičně věnována pokání – tedy zamyšlení se nad svými chybami a vinami a prosbám o jejich odpuštění. Za rok se toho určitě člověku podaří nahromadit dost a je dobré před vstupem do nového za nimi udělat tlustou čáru – vyznat je před Bohem a litovat jich, a samozřejmě, pokud to aspoň trochu jde, se pokusit je napravit.

Vyznání vin je prvním krokem na cestě k jejich odpuštění.

Texty, které jsme dnes četli, nám ukazují, že Pán Bůh je slitovný a odpouští každému, kdo lituje, že udělal něco zlého. Hospodin dává svému lidu novou šanci, novou příležitost k nápravě a přinášení ovoce spravedlnosti a milosrdenství.

Oba texty, starozákonní i novozákonní používají přirovnání vzata ze zemědělství. V tom starozákonním přichází soud v podobě žravých kobylek, které zlikvidují celou úrodu, a odpuštění v naději na novou úrodu, nové obilí, mošt i olej. V novozákonním přichází spravedlnost v postavě majitele vinice a slitování v postavě zahradníka, který vyprošuje odklad odsouzení i pro beznadějnou pláňku.

Zemědělství navíc obsahuje jeden zvláštní prvek, který my, moderní lidé, nemáme moc v oblibě – totiž čekání na výsledek, který nemůžeme zas tak moc dokonale zajistit. Zemědělec sice plánuje a pracuje, ale narozdíl od strojaře musí počítat s mnoha nepředvídatelnými faktory, které výsledek jeho práce mohou ovlivnit – jako kobylky, jarní mrazy nebo podzimní povodeň.

Farmaření a zahradničení nás učí trpělivosti. Při vši těžké práci člověk musí v určité nejistotě čekat a modlit se za dobrý výsledek, který není jen dílem našich rukou.

Prorocství Joelovo popisuje kobylkovou kalamitu, která zasáhla zemi spolu s extrémním suchem. Dokážeme si představit, jakou tragédií to znamenalo pro společnost závislou na obdělávání půdy, společnost předmrazákovou, bez kamiónů, lodí a letadel, převážejících zásoby ze vzdálených šťastnějších končin.

Tady nastává další věc, kterou jsme my Evropané skoro zapoměli – jaké to je, když člověk skutečně nemá co do úst. Vzpomínám si na první covidové jaro, které jsme zažili v Lockerbie, když začalo kolabovat zásobování a my jsme bloumali po Tesco a nechápavě zírali na vyprázdněné regály. Něco takového jsme dlouho nezažili a byl to poněkud děsivý zážitek. Neměli bychom zapomínat, že pro milióny lidí na Zemi je to každodenní realita!

Joel hlásal, že zmíněné kobylky byly Boží spravedlností, Boží armádou, ohlašující den soudu – soudu nad naší pýchou, naším sobectvím, naší lhostejností a naší chamtivostí.

Zároveň jsou ovšem voláním k pokání, k obrácení se k Bohu, k Jeho soucitu a slitování. Navrácení se k Bohu, který je „pomalý k hněvu, a překypující láskou“. Je to pozvání ke shromáždění a modlitbám za pomoc, modlitbám k Pánu, který znovu pošle obilí a ovoce, který zase odvolá to vojsko ničící a který sešle déšť, zavlášující zemi. Prorok vyhlašuje Boží slib dobré úrody, která přijde na konci.

Říká lidu, a tedy i nám, aby se nebáli – protože navzdory všem katastrofám On je stále s námi a zásobuje nás jídlom i vodou. Dává nám vše, co potřebujeme k životu.

Je toho tolik, za co můžeme být vděční! A zvláště když uzavíráme tento podivný rok, neměli bychom zapomínat děkovat Bohu za Jeho ochranu, za to, že nám pomáhá se skrze všechny problémy dostat.

Ježíš zjevně také něco věděl o farmaření a zahradničení. Mnohokrát použil zemědělské ilustrace duchovních pravd. Určitě si na některé vzpomenete: Dobrý Pastýř, Rozsévač, hořčičné semínko nebo semeno, které roste „automaticky“.

A samozřejmě hned několikrát FÍKOVNÍK.

Fíkovník byl součástí každé izraelské vinice. Společně s vinnou révou byl ve Starém Zákoně symbolem pohody, pokoje a požehnání.

Asi známe fíky: mohou být velmi příjemné a sladké a výživné. A je pochopitelné, že právě fíky, tedy ovoce, byly hlavním důvodem, proč pěstovat na zahradě fíkovník. Samozřejmě tady byly taky vedlejší benefity, jako třeba posezení ve stínu (i to je ve Starém Zákoně zmiňováno), ale přiznejme si to – při zahradničení jde o výsledek.

Jestliže dřete a zúrodňujete své záhonky, sázíte rajčata, brambory nebo dýně, hnojíte a plejete, zaléváte a chráníte před mrazíky i přílišným sluncem – jestliže toto vše děláte, opravdu se těšíte na plody své práce.

Zahrada bez plodů je velkým zklamáním.

Takže tady byl zahradník, který měl ve své péči fíkovník. Nebyl přímým vlastníkem, úroda nerostla pro něj, ale rozhodně byl tím, kdo nejtvrději pracoval, aby se dočkal nějaké sklizně.

Jaké zklamání, když se sklizně nedočká! Jeden rok, to může být náhoda. Možná na jaře zmrzly kvítky nebo vedro vysušilo rozvíjející se plody. Anebo pluky špačků očesaly úrodu předčasně. Jeden rok se to snese. Ale tři roky za sebou? To už není náhoda. To už musí vypovídat něco o charakteru toho stromiska!

Logika majitele je přímočará, ekonomická: není ovoce, není důvod držet dál ten strom. To je fér, to je jak má spravedlnost fungovat. Nemáš ovoce, nebudeš dál kazit půdu, vodu, vzduch.

Vytni jej!

To je naprosto správná logika spravedlnosti. Každý dostane, co si zaslouží: odměnu za dobré výsledky, trest, pokud je výsledek ubohý. Nikdo proti tomu nemůže nic namítnout.

Je nám jasné, že Ježíš tady nemluví jen o agrikultuře; všichni víme, že mluví o nás. A musíme připustit, že pokud je na světě spravedlnost, zasloužíme si být vyřati.

Jsme stromy, od kterých se očekává ovoce. Ani ne tak pochoutky pro mlsné jazýčky, ale ovoce života ve spravedlnosti, ovoce Ducha svatého.

V epištole Galatským je známý seznam vlastností, kterými má křesťan, žijící z moci Ducha oplývat: láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. Jsem přesvědčený, že to není úplný seznam, ale v zásadě nám to ukazuje, jaké ovoce Pán vinice od nás očekává. Láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání.

A možná, že čas sklizně je blízko a že Pán zahrady přijde a bude se shánět po ovoci, kterým bychom obšťastnili svět. Co u nás najde?

Zvláštním rysem tohoto podobenství je otevřený konec. Jiná podobenství končí happy endem: ovce je zachráněna, ztracený syn se vrací zpátky domů, poklad v poli je nalezen, nemilosrdný služebník je potrestán...

Ovšem fíkovník je ponechán ještě jeden rok. Dostává víc času – ne nekonečně, prostě jen časový úsek a na konci „deadline“, jak se dnes říká; není to věčnost, ale pořád je ještě čas k pokání a ke změně života.

A nejen to – zahradník slibuje, že udělá, co bude v jeho silách, aby nám pomohl k úrodě! Samozřejmě tady poznáváme samého Ježíše, který nám nabízí pomoc ke zúrodnění.

To je parádní zaslíbení a další důvod k díkůvzdání! Ježíš nechce odsoudit neužitečného, ale nabízí mi pomoc ke zlepšení. Syn Boha, „který je pomalý k hněvu a přetékející láskou“.

V Božím vztahu k nám není jen slepá spravedlnost, ale také láska, milosrdenství a odpuštění. Ježíš – jako dobrý zahradník – přinesl odpuštění a naději nového začátku pro nemocný strom.

A proto dnes prosme Pána o odpuštění toho, co se nám v tom končícím církevním roce podařilo pokazit. Ale hlavně nezapomínejme děkovat za všechna obdarování, která nám Pán Bůh dává – jak fyzické, tak duchovní. Pán nás zásobuje vším, co potřebujeme, a také nám pomáhá přinášet ovoce lásky, radosti, a všechny ty ostatní...

Toto ovoce naneštěstí nelze vystavit na stůl jako jabka nebo hrušky – ale věřím, že když se zamyslíme, objevíme některé v našich osobních dějinách; a věřím, že budeme-li otevření Duchu svatému, bude jich v budoucnu ještě víc.

Chvála Bohu!

Pane Ježíši,

Děkujeme Ti za Tvou trpělivost s námi,

Za to, že nám znovu a znovu pomáháš jít cestou učednictví

A přinášet ovoce Tvého Ducha.

Otevíráme se Tobě a Tvému Duchu,

Pane, přijď a proměňuj nás.

AMEN!